

Rasspecifik avelsstrategi för Polski Owczarek Nizinny

Fastställd av SKK år 2024

Ingår i Svenska Kennelklubbens organisation

Innehåll

Innehåll

Inledning.....	4
Regler och rekommendationer för uppfödare och hanhundsägare	5
Historik	6
Rasen utveckling	6
Rasens intåg i Sverige.....	7
Population Nuläge	7
Inavelsgrad	7
Förklaring till diagrammet (Avelsdata) Inavelstrend.....	8
Avelsdebut.....	9
Långsiktiga mål.....	9
Kortsiktiga mål.....	9
Handlingsplaner.....	9
Funktionsegenskaper Nuläge	9
Långsiktiga mål.....	9
Kortsiktiga mål.....	10
Handlingsplaner.....	10
Vardagsmentalitet.....	10
Historisk bakgrund och utveckling	10
Sammanfattning.....	10
Nuläge.....	10
Långsiktiga mål.....	10
Kortsiktiga mål.....	11
Handlingsplaner.....	11
Hälsa Nuläge.....	12
Höftledsdysplasi	12
Ögon.....	12
Autoimmun tyroidit och diabetes	13
Långsiktiga mål.....	13
Kortsiktiga mål.....	14
Handlingsplaner.....	14
Exteriör	14
Historisk bakgrund	14

Nuläge	14
Långsiktiga mål.....	15
Kortsiktiga mål.....	15
Handlingsplaner.....	15
Handlingsplaner för rasklubben	15
Källförteckning.....	15
Bilagor	16

Inledning

År 2001 beslutade SKK:s Kennelfullmäktige att det för varje ras ska finnas en rasspecifik avelsstrategi, RAS. Denna ska innehålla rasens historia, nuläge och ge tydliga mål för framtiden. RAS är ett kontinuerligt arbete för att främja kvalitetsutveckling inom rasen, med uppföljning och utvärdering varje år. Revidering skall ske vart femte år om inget oförutsett gör att det behöver göras tidigare eller senareläggas. Detta RAS har tagits fram av rasklubben för Polski Owczarek Nizinny även kallad Pon i samarbete med rasens uppfödare och medlemmar i Sverige och är en handlingsplan för avelsarbetet nu och i framtiden.

Arbetet med RAS

1: a versionen framtagen av PON-UNIONEN 2004

Påbörjad revidering på uppfödarmöte i Jönköping 31/10 2009.

Fortsatt revideringsarbete 2010-2011

Ytterligare uppdateringar av bland annat hälsoläge och statistik gjorda 2015

Presenterad på medlemsmöte 2016

Uppdaterad med statistik t.o.m. 2016 gjord februari 2017

Ny revidering 2022

Presenterad för medlemmar under januari 2022 i medlemmarnas FB-grupp.

Uppdatering av statistik och "överflytt" till SKK:s mall i januari 2024.

Presenterad på klubbens medlemssidor i februari 2024

Regler och rekommendationer för uppfödare och hanhundsägare

Avelsrekommendationerna hålls uppdaterade på klubbens hemsida www.ponunionen.se.

Som grund finns alltid SKK:s grundregler.

Avelsrekommendationerna från klubben är följande:

Rekommendationer och krav för valphänvisning.

HD-status:

- A-höfter
- B-höfter
- C-höfter. Hund med C-höfter får endast paras med hund med A-höfter.

Ögonlysning:

- Alla avelsdjur skall ögonlysnas före första parning. Slutlysning sker vid 7 års ålder. Resultatet ska vara UA. Vid vissa ögonsjukdomar kan drabbad individ användas i avel om man använder en individ som är fri från samma defekt. Läs mer på <https://www.skk.se/uppfodning/halsa/ogonhalsa/ogonsjukdomar>
- Inavelsgraden skall vara så låg som möjligt och får ej överstiga 6,25%.
- Vid parning med ej svenskregistrerade hundar gäller SKK:s bestämmelser med tillägg av ögonlysning som inte är äldre än ett år eller DNA test (RCD4).

Exteriör:

- Very Good i officiell klass på utställning eller exteriörbedömning.

Rekommendation (Inget krav för valphänvisning)

- Att avelsdjuren DNA testas för RCD4 varianten av ögonsjukdomen PRA. Anlagsbärare kan då användas på fri/normal.
- Att avelsdjuren är minst 24 månader vid parningstillfället. För att undvika matadoravel (på en och samma hund), är högst två kullar innan fyllda 4 år en rekommendation.
- Vi strävar efter att så många som möjligt gör mentalbeskrivningar (BPH).

Hälsorekommendationer för PON som inte går i avel.

- Alla PON bör höftledsröntgas efter ett års ålder
- Alla PON bör ögonlysnas minst en gång (gärna mellan 2 och 5 års ålder)

Historik

Polski Owczarek Nizinny anses härstamma från Asien. Den var en utmärkt vakthund och en utomordentligt duktig vallhund. I forna tider förekom folkvandringar och vissa av dessa folkgrupper bosatte sig i centrala Europa. Då nomaderna sedan blev jordbrukare resulterade detta i flera, lokala typer av vallhundar. Exempelvis Polski Owczarek Nizinny, den ungerska Pulin, Schapendoes, lilla pyreneiska vallhunden, Bergamasco och den katalanska vallhunden. Vi har engelsmännen att tacka för den första anteckningen om vår ras. Fru Willison som anses vara skaparen av rasen Bearded collie, skriver i en bok från 1971 följande:

"Å r 1514, när Polen utvecklade sina handelsförbindelser med andra länder berättas det att en köpman från Gdansk, Kazimierz Grabski, hade anlänt till Skottland med en last av spannmål som byttes mot skotska får. Med sig på skeppet fanns det sex stycken polska vallhundar. Deras uppgift var att avskilja tjugo stycken får från hjorden och driva dem till skeppet.

De skötte sitt jobb utmärkt och fårägaren blev mycket imponerad och ville omedelbart köpa några av dessa duktiga hundar. Först bytte han till sig ett par hundar mot en bagge och senare fick han ytterligare en hane och två tikar mot ett par får".

Polska källor är betydligt senare. Hertiginnan Jablonowska, ägarinna av stora ägor i Podlasie (numera Ukraina) nämner vallhundar i en skriftlig instruktion och dokument om polska vallhundar finns från en familj Zamoyski som bedrev storskalig fåruppfödning.

Även Oskar Kolberg, känd folklivsforskare i början av 1900-talet, nämner rasen i sina berättelser. Han skrev att bönderna i Podlasie (centrala Polen) håller sig med särskilda hundar avsedda för vallning av får. Hundarna beskrevs som ganska små och lurviga samt har en benägenhet att skälla mycket.

Rasen utveckling

På 1800-talet samt början av 1900-talet var det inte särskilt gynnsamt i Polen när det gällde kynologisk verksamhet. En etablering av rastypen påbörjades dock av Grevinnan Maria Grocholska. I oktober 1924 anordnade den nyetablerade Polska Föreningen för Uppfödare av Rashundar en "Utställning för Fjäderfä, Duvor och Hundar" i Warszawa.

Fru Maria Czetwertynska-Grocholska visade då ett par vallhundar från hennes egendom i Planta nära Radzymin Podlaski.

Så småningom började systrarna Wanda och Roza Zolkiewska från Milanow (också Podlasie) sin egen uppfödning baserad på hundar från Planta.

Alla försök till återuppbyggnad av rasen fick dock avbrytas med anledning av att andra världskriget utbröt. Hundarna från Planta och Milanow rekvirerades av tyska trupper.

Återuppbyggnaden av rasen påbörjades runt 1950. Man påbörjade registreringen av de mest typriktiga exemplaren (tack vare framförallt Maria Dubrowinowa) och snart bildades den första kenneln av fru Kusionowicz med namnet "Z Babiej Wsi".

Det finns inte många hundraser i världen som är så kraftigt förknippade med ett namn av en enda uppfödare, vilket är fallet med polski owczarek nizinny och Danuta Hryniewicz. Nästan alla nizinny's över hela världen har "z Kordegardy" bland sina förfäder.

1948 föddes hos Danuta Hryniewicz en valp efter två inlånade vallhundar, Kurta och Laska som döptes till SMOK z Kordegardy och 1955 köptes två valpar från fru Kusionowicz; DIUNA och DUKAT z Babiej Wsi till kenneln. Med hjälp av professor Dyakowska fick kenneln även en vit, svanslös tik från Krakow; WIGA född 1954. År 1956 föddes tre kullar av rasen på kenneln, två efter SMOK och DIUNA och en efter SMOK och WIGA. Kordegardy's ägarinna bestämde sig för

att utgå ifrån att SMOK var "rasens levande standard" både fysisk och psykiskt och fortsatte sin avel genom att använda närbesläktade hundar. SMOK har till och med parats med sina egna döttrar och dotterdöttrar. Den här metoden möjliggör (och så visade sig vara fallet) att snabbt etablera en enhetlig rastyp på avlade hundar. Metoden är också mycket riskfylld eftersom den leder till att eventuella genetiska fel når sin kulmen i avkomman. SMOK lämnade efter sig mycket fin avkomma, men för vidare avel var hans två söner Lider och Inkluz viktigast. LIDER z Kordegardy var efter WIGA WARA, alltså också SMOK's sonson, samt INKLUZ z Kordegardy efter KUMA, också hon SMOK's dotter. Den tredje viktiga hunden från Kordegarda som började en hel avelslinje var ARAK GREPS, son till DUKAT z Babiej Wsi och NIWA från Kordegarda, även han SMOK's sonson.

Rasens intåg i Sverige

1976 var antalet registrerade hundar i Polen cirka 250 st. Utanför Polen är rasen spridd till de flesta mellaneuropeiska länder. De första hundarna kom till Sverige i mitten av 70-talet, några i södra Sverige och ett par i Östergötland. Våren 1975 i Linköping fick Gazda, ägd av fru Gustavsson, cert på SSD:s utställning, troligen rasens första i Sverige.

Tyvärr finns inte några ättlingar kvar i Sverige från dessa första PON.

Till Norge kom den första PON i maj månad 1984. Det var tiken Dworka Z Kordegardy som var importerad från Polen och härstammade från den ledande Kenneln Kordegardy. Detta blev startskottet för rasens utveckling och utbredning i såväl Norge som Sverige.

1997 fanns ca 50 PON i Norge

Rasen registrerades på nytt i Sverige 1986, då importerades tre valpar från Kåre Halvorsen, Kennel Hovahall Norge.

Sveriges första PON-kull föddes i september 1988. Uppfödare till dessa var Kennel Lindblommans, Gunvor Lindblom.

Population

Nuläge

Sedan starten har 1399st (1990-2023) Polski Owczarek Nizinny blivit registrerade i Sverige.

År 2023 fanns i Sverige uppskattningsvis 450 PON.

Rasen hade under de senaste tio åren 2014-2023 46 kullar registrerade med totalt 244 individer (exkl.importer). Genomsnittlig kullstorlek 5,3. Under samma period importerades 31 hundar.

Registreringsår: 2014 ▼ - 2024 ▼

Antal reg/år	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Tikar (varav importer)	11 (1)	13 (2)	20 (3)	16 (5)	13 (1)	19 (5)	12 (1)	10 (1)	9	8 (1)
Hanar (varav importer)	15 (1)	17	20 (1)	11 (2)	25 (3)	24 (1)	11 (1)	11 (1)	8	10 (2)
Totalt	26 (2)	30 (2)	40 (4)	27 (7)	38 (4)	43 (6)	23 (2)	21 (2)	17	18 (3)

Inavelsgrad

Dagens uppfödare har synnerligen begränsade möjligheter att bedriva avel inom ramen för den i Sverige befintliga populationen. Vi har lyckats hålla nere ökningen av inavelsgraden tack vare tillförseln av importer och parningar i utlandet.

De importerade hundarna kommer från Polen, Tyskland, Belgien, Frankrike, Holland och Finland.

Tidigare har de flesta parningar inom PON i Sverige skett mellan besläktade individer och inavelsgraden inom rasen var i snitt under åren 1965-2002 4,75% beräknat på ett stamtavledjup på 5 generationer. Senaste 10 åren (2014-2023) ligger snittet på 0,55 % beräknat på 5 generationer, vilket gör att man kommit långt med låg inavelsgrad.

Vi arbetar för att hålla nere inavelsgraden.

Under åren 2014-2023 importerades 31 hundar - ett snitt på 3,1 hundar/år. De flesta kom från Polen, men några från Tyskland, Belgien och Nederländerna.

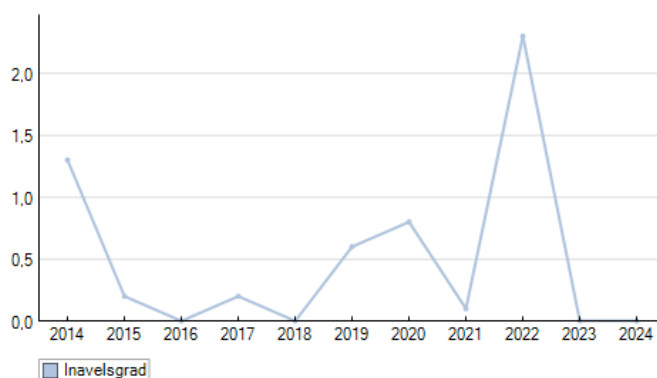
Vi rekommenderar att importer ska vara så obesläktade med den svenska populationen som möjligt. Som det ser ut nu bedömer vi att ingen överanvändning av enskilda hanhundar förekommer. En hanhund har dock för närvarande 32 avkommor men än så länge inga barnbarn. Det högsta antalet barnbarn är för tillfället 14st

Svenskfödda hundar nedan

Visa fr.o.m.: 2014 ▼ t.o.m.: 2024 ▼ Typ: inavelsgrad ▼ Visa

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Inavelsgrad	1,3 %	0,2 %	0 %	0,2 %	0 %	0,6 %	0,8 %	0,1 %	2,3 %	0 %	-

Rasens genomsnittliga inavelsgrad. Beräknad över 5 generationer.

Förklaring till diagrammet (Avelsdata)

Inavelstrend

Sidan visar hur ökningen av rasens inavelsgrad ändrats under en given tidsperiod. Statistiken är baserad på födelseår och finns från 1990 och framåt. De värden för inavelsgrad som visas är beräknade över 5 generationer enligt tabellmetoden. Många special- och rasklubbar har målsättningar om vilken nivå inavelsgraden bör ligga. Kontakta gärna din klubb för mer information.

Inavelsgraden inom en ras ökar kontinuerligt eftersom individerna i rasen är mer eller mindre släkt med varandra. Därför är det inte korrekt att tala om att sänka inavelsgraden. Genom att planera avelsarbetet och undvika nära släktskapsparningar kan man dock minimera inavelsökningen inom rasen. En sjunkande kurva över tidsperioden skall därför tolkas som en avtagande ökning av inavelsgraden och inte som en minskande inavelsgrad.

Avelsdebut

Hanarnas avelsdebut har under perioden 2014 – 2023 varit 2 år och 6 månader och tikarna har varit 3 år och 2 månader under samma period.

Långsiktiga mål

Att behålla en låg inavelsgradsökning.

Kortsiktiga mål

Att välja så obesläktat det går vid avel.

Handlingsplaner

Verka för obesläktade parningar och därmed öka avelsbasen.
Leta efter nytt avelsmaterial utomlands.
Vid import av hund eller sperma uppmana till att välja obesläktade/nya linjer.
Samarbeta med uppfödare utomlands
Anordna regelbundna uppfödarmöten där gemensamma avelsstrategier kan diskuteras.

Okänd genetisk bakgrund hos utländskt avelsmaterial

Kunskapen om t.ex. vad använda hanar från andra länder exteriört nedärver är mindre än vad som är önskvärt. Ett måste är att samarbeta med uppfödare i andra länder.

Funktionsegenskaper

Nuläge

Polski owczarek niziny har i århundraden levt som både gårds, vall och vakthund i Polen. Deras största och viktigaste uppgift var att hålla både rovdjur och tvåbenta hot på avstånd samt valla både får och nötboskap. Idag är det bara ett fåtal Pon som vallar men man kan se att instinkten finns i de flesta individer. Pon hör till kroppsvallarna, vilket innebär vad det låter som, de vallar med kroppen. Då Ponen är samarbetsvillig och följsam passar de till de flesta hundsporter, så som lydning, rallylydning och agility och med deras bra luktsinne även för nosework och all form av spårning och sök. Den är också en utmärkt familjehund.

Långsiktiga mål

Bevara rasens höga intelligens, och samarbetsförmåga, genom att uppmuntra till t.ex NHAT (Natural Herding Aptitude Test), och olika hundsportskurser och tävlingar. Även att få fler att göra BPH

Kortsiktiga mål

Att sträva efter den arbetsvilliga hunden som är kapabel att följa sin ägare i vilket arbete som erfordras och i vilket väder som helst.

Handlingsplaner

Fortsätta att avla på individer som har rasens ursprungliga karaktär, där både exteriör, mod och stabil mentalitet är viktiga krav för att få den arbetsglädje man vill ha.

Vardagsmentalitet

Historisk bakgrund och utveckling

Polski owczarek niziny har i århundraden levt som gårdvar, vall och vakthund i Polen. Från tidigt 1500-tal finns dokumenterad existens om "långhåriga fårhundar med bra bruksvärde" dessutom stärker arkeologiska fynd teorin om ännu tidigare existens. Vi kan anta att man med bruksvärde menade en PON med bra vakt och vallegenskaper. Att för de polska familjerna hålla rovdjur och tvåbenta hot på avstånd samt valla får och nötboskap var viktiga arbetsuppgifter för Pon.

Sammanfattning

Ett misstänksamt förhållningssätt mot främmande samt stort mod och vilja att arbeta var nödvändiga rasegenskaper fram till andra världskrigets återetablering.

Nuläge

Utvecklingen av polski owczarek niziny mentalitet har efter andra världskriget gått från en "misstänksam mot främlingar" gårdvar/brukshund till en något mer öppen och social hund. Pon används idag i Polen i mycket liten utsträckning som ren vallhund. Däremot är den fortfarande mycket vanlig i egenskap av gårdvar; som väktare och familjemedlem.

De senaste 10-15 åren har ett stort antal Pon exporterats från Polen till övriga världen, som sällskaps-, utställnings och avelshundar. Att dra några slutsatser om importerade hundars mentalitet är svårt då vi vet att uppväxtmiljön i stor utsträckning påverkar och formar de vuxna hundarna. Karantänvistelse och uppväxtmiljön/tiden i avsändarlandet (Polen) är faktorer som starkt inverkar på individens mentala status.

Det förekommer individer med mindre önskvärda egenskaper såsom stark misstänksamhet mot människor o djur, allmän osäkerhet och rädsla.

Rasens historiska användningsområde och ursprung får aldrig försvara eller bortförklara hotfullt eller aggressivt beteende. Detta är oacceptabla beteenden. Vi ska värna om en modig, arbetsvillig hund med absolut mental stabilitet.

Långsiktiga mål

Arbeta för att bibehålla den rastypiska mentaliteten dvs. en väl fungerande, mentalt stabil Pon samt bevara rasens höga intelligens och samarbetsförmåga.

Man behöver vidmakthålla mental stabilitet.

Avelsarbetets röda tråd idag måste vara väl fungerande, mentalt stabila Pon. Att vidmakthålla en mental stabilitet är oerhört viktigt. Mental stabilitet visar en Pon som självsäkert, med eller

utan en viss avvaktande hållning ändå accepterar en främlings närvaro och handpåläggning i alla situationer. Den får aldrig uppträda hotfullt eller aggressivt mot människor. En Pon måste alltså vara mer välvilligt inställd till främmande än vad den var förr för att fungera som sällskapshund i dagens moderna samhälle samt stämma överens med standarden. Därmed inte sagt att den behöver eller ens skall älska alla människor, utan just acceptera...

Kortsiktiga mål

Ett mål är att bevara en mental stabilitet genom att arbeta för att bibehålla den rastypiska mentaliteten dvs. en väl fungerande, mentalt stabil Pon. Uppmuntra ägare att göra BPH

Handlingsplaner

Vid avelsarbete krävs en bred, helst världsvid raskunskap för att i möjligaste mån undvika mentalt ostabila nedärvare. Alla kan inte inneha denna raskunskap men däremot är alla uppfödare skyldiga rasen och blivande valpköpare ett ärligt försök till kunskapsinhämtande hos avelsråd och hos andra med förväntad bred raserfarenhet. Att använda/köpa avelsdjur utomlands medför ett stort ansvar. Det är också en nödvändig åtgärd med tanke på rasens smala avelsbas. Besök uppfödare, inspektera och hantera avelsdjur och ev. valpar för att få en uppfattning om dess mentalitet.

Man ska inte använda aggressiva, skygga eller nervösa hundar i avel.

Deltaga vid utställningar. Prata med erfarna rasspecialister.

I allt avelsarbete ska förutom en exteriört korrekt Pon, alltid en vänlig och mentalt stabil Pon prioriteras.

Beteende- och Personlighetsbeskrivning Hund, BPH, är ett redskap som klubben rekommenderar för rasen och också arbeta fram en för Pon rastypisk och önskvärd profil som kan användas för tolkning av BPH. Klubben vill uppmuntra fler att göra BPH.

En annan nödvändig faktor i arbetet med att bevara mentalt stabil Pon är att öka uppfödarsamarbetet, diskutera rasens mentalitet, dela negativa och positiva erfarenheter.

Kritiskt granska. Selektera.

BPH - översikt

Sammanställning per år	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Totalt för 2011-2022
Antal födda	26	28	38	17	35	29	20	34	37	21	19	17	321
Antal starter BPH	2	4	5	1	9	8		4	4	8	3	5	53
varav genomförda BPH	2	4	4	1	7	8		2	4	8	3	5	48
Med skott	2	4	4	1	7	8		2	4	8	3	5	48
varav - hanar	1	1	2	1	4	4		1	3	4	1	2	24
varav - tikar	1	3	2	0	3	4		1	1	4	2	3	24
Utan skott	0	0	0	0	0	0		0	0	0	0	0	0
varav - hanar	0	0	0	0	0	0		0	0	0	0	0	0
varav - tikar	0	0	0	0	0	0		0	0	0	0	0	0
Ägaren avstår skott	0	0	0	0	2	0		0	0	0	0	1	3
Beskrivaren avbryter	0	0	0	0	0	1		2	0	0	0	0	3
Ägaren avbryter	0	0	1	0	1	0		0	0	0	0	0	2
Oacceptabelt beteende	0	0	0	0	0	0		0	0	0	0	0	0
Fördjupad genomgång	0	0	0	0	0	0		0	0	0	0	0	0

Hälsa

Nuläge

Höftledsdysplasi

Pon är ansluten till SKK's hälsoprogram avseende höftleds-dysplasi (HD). Detta innebär att för Pon krävs känd höftledsstatus för föräldradjuren för att valpkullen skall registreras. Inom en liten population som Pon med få röntgade individer har enskilda hundar stort inflytande på höftledstatistiken, vilket innebär att de procentuella siffrorna uppvisar vissa fluktuationer över åren utan någon tydlig trend i någon riktning. Dock kan konstateras att Pon med grav HD (2 hundar med diagnos E, varav en är en import) är mycket ovanligt.

Pon-unionen har beslutat att tillåta användande av C-höfter i avel under noggrann uppföljning. Följande får då användas i avel: UA, A eller B samt C utan pålagringar. Hund med C-höfter får endast paras med A.

2015-01-01 - 2023-12-31 (undersökningsdatum)

Avser alla röntgade hundar inkl.importer

Diagnos	Antal
HD grad A	38
HD grad B	36
HD grad C	36
HD grad D	20
HD grad E	2

Avser svenskfödda hundar (nedan)

Födelseår: 2014 - 2024 Typ: HD enligt FCI sedan år 2000 antal/trend Visa

Diagnos	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
HD grad A	3 (50,0 %)	6 (31,6 %)	3 (20,0 %)	1 (20,0 %)	3 (23,1 %)	5 (41,7 %)	1 (8,3 %)	1 (12,5 %)	2 (50,0 %)
HD grad B	1 (16,7 %)	7 (36,8 %)	9 (60,0 %)		2 (15,4 %)	2 (16,7 %)	3 (25,0 %)	2 (25,0 %)	
HD grad C	1 (16,7 %)	2 (10,5 %)	3 (20,0 %)	2 (40,0 %)	3 (23,1 %)	4 (33,3 %)	7 (58,3 %)	3 (37,5 %)	1 (25,0 %)
HD grad D	1 (16,7 %)	4 (21,1 %)		1 (20,0 %)	5 (38,5 %)	1 (8,3 %)	1 (8,3 %)	2 (25,0 %)	1 (25,0 %)
HD grad E				1 (20,0 %)					
Totalt antal undersökta	6	19	15	5	13	12	12	8	4
Snittålder för undersökning (månader)	20	19	15	38	19	18	18	13	16
Antal födda	17	35	29	20	34	37	21	19	17

Ögon

Fram till 2010-2011 har inte några ögonsjukdomar med hög incidens (som betyder "antalet nya fall av en given sjukdom under en given tidsperiod i en viss population") konstaterats inom Pon-rasen men under 2011-2013 har det diagnostiserats PRA-fall (Progressiv Retinal Atrofi). Forskning för PRA har bedrivits i samarbete med SLU. DNA test för varianten RCD4 har framtagits via samarbete med USA, Finland och Tyskland. Testet är idag validerat i de länderna. Hundar med diagnosen "affekterad" får ej användas i avel och hundar med ett sjukdomsanlag (bärare) får endast användas till hund som är testad fri från sjukdomsanlag (fri) eller hereditärt fri genom fria föräldrar.

Idag finns inget komplett register på testade eller hereditärt fria hundar men rasklubben kräver att uppfödaren ska följa de avelsrekommendationer som finns för att förmedla valpkullen. Få fall av katarakt förekommer, samt 1 fall av PPM och Distichiasis men är inte något problem inom rasen. Det kan konstateras att väldigt få hundar är ögonlysta efter 5 års ålder.

Hundar undersökta mellan 2016 - 2023

Diagnos	Antal
PPM, iris-iris lindrig	2
Distichiasis	2
Katarakt, partiell cortex ekvatoriell, lindrig. Genetisk betydelse okänd	2
Katarakt, partiell cortex främre Y-söm, lindrig. Ärftlig	2
Öga UA	63

Födelseår: 2014 - 2024 Typ: Ögon, nya protokollet antal/trend Visa

Diagnos	2014	2015	2016	2018	2019	2020	2021	2022
UA	2 (100,0 %)	11 (100,0 %)	4 (66,7 %)	4 (100,0 %)	5 (100,0 %)	2 (66,7 %)	2 (100,0 %)	1 (100,0 %)
Diagnos			2 (33,3 %)			2 (66,7 %)		
Totalt antal undersökta	2	11	6	4	5	3	2	1
Antal födda	17	35	29	34	37	21	19	17

Diagnos

	2014	2015	2016	2018	2019	2020	2021	2022
+								
+	PPM					1		
	Distichiasis					1		
+	Katarakt partiell främre Y-söm		2					
	Ögon, ua	2	11	4	4	5	2	2
								1

Autoimmun tyroidit och diabetes

Tidigare har forskning på Autoimmun tyroidit och diabetes bedrivits på SLU men nu dyker det endast upp enstaka fall av sköldkörtelrubbingar och diabetes med något års mellanrum och kan inte anses som ett problem i rasen.

Den tillgängliga avelsbasen i Sverige är fortfarande idag för liten för att ett konstruktivt avelsarbete skall kunna bedrivas inom landet. Det är av stor vikt att uppfödare ser sig om i andra länder efter obesläktat avelsmaterial samtidigt som man inte glömmer det man har i Sverige. Att importera är också en väg att gå.

Endast enstaka fall av andra sjukdomar dyker sporadiskt upp och allergier någon gång om året och då oftast i lindrig form.

Långsiktiga mål

Att på sikt kunna ta bort användande av C-höfter i aveln.

Att endast ha rcd-4 fria eller bärare inom rasen, vilket vi är på god väg.

Kortsiktiga mål

Att ha ett ökat antal höftledsröntgade hundar.

Att fortsätta DNA-testa för RCD4 varianten av PRA samt fortsätta ögonlysa för att kunna upptäcka andra eventuella varianter av PRA och övriga ögonsjukdomar.

Handlingsplaner

Att årligen samla in underlag för att ha koll på sjukdomsläget.

Att göra en hälsoenkät. Uppmana till att fler hundar höftledsröntgas via uppfödar- och medlemsmöten.

Att följa rasklubbens avelsrekommendationer när det gäller hälsa.

Fortsättningsvis anordna regelbundna uppfödarmöten där gemensamma erfarenheter kan redovisas och diskuteras.

Okänd genetisk bakgrund hos utländskt avelsmaterial

Då rasen är numerärt liten, blir avelsbasen mycket smal och uppfödarna måste hela tiden se efter nytt avelsmaterial utomlands.

Till viss del har det visat sig att en del importörer, särskilt från Polen har "dålig" HD-status vilket är en utmaning.

Exteriör

Historisk bakgrund

Exteriört skulle en Pon vara en robust, medelstor vall- och vakthund för den polske bonden. Detta framgår klart av rasstandarden. I rasen kunde hundar födas med olika svanslängder; lång svans, halvlång svans, svans med några kotor eller stubb. Rasen skulle och skall ha proportionerna 9:10, ett väl utvecklat huvud, utan att vara tungt, medellång hals, stark front, markerad manke, där skulderbladen inte får sitta för tätt.

Bröstkorgen rymlig både i längd och bredd. Länd och kors ganska korta och med god bredd. Välvinklad, med helt parallella fram- och bakben och stående med hasen något bakom sittbensknölen. Grov benstomme. Raggig vädertålig päls med strävt täckhår och underull. Lätta elastiska rörelser utan tendens till korsande eller crabbande.

Nuläge

När aveln började på Pon i Sverige (80-90 tal) var rasen mycket heterogen med en del "långa" och "lågstälda" individer samt väldigt små med tunna benstommar.

Ett fåtal hade de rätta proportionerna 9:10 och kraftiga benstommar. Det som hela tiden haft rätt form är svansen. På grund av att korset skall vara kort, får man vid en lång svans, en svans

som går in i en båge över ryggen. De enstaka hundar som visat upp sig med en sabelformad svans, har också haft ett längre kors.

Idag har vi en mera homogen ras exteriört sett även om storlekarna kan variera. Detta beror mycket på flera importörer och parningar utomlands som Polen och övriga europeiska länder och att man fortsatt avla på rastypiska hundar.

Långsiktiga mål

Att sträva efter den medelstora hunden utan några som helst exteriöra överdrifter,

Kortsiktiga mål

Att fortsätta avla med helheten när det gäller både hälsa, mentalitet och exteriör och sedan fortsätta med de exemplar som följer rasstandarderna.

Handlingsplaner

Sträva efter att i avel främst använda PON som överensstämmer med rasstandarderna och verka för ett utökat samarbete med uppfödare i andra länder. Fortsättningsvis anordna regelbundna uppfödarmöten där rasens exteriöra utveckling kan diskuteras.

Handlingsplaner för rasklubben

Att avelsstrategin efter bästa förmåga följs av samtliga uppfödare. Att uppnå ett gott samarbete och öppenhet mellan uppfödare.

Källförteckning

En inventering har gjorts avseende PONs hälsa. Uppskattning av populationens storlek och nyregistreringar baseras på registreringsstatistik från Svenska kennelklubben. Uppgifter om hälsostatus grundas på uppgifter från Svenska kennelklubben.

Databearbetning har skett med SKK's avelsdata

Bilagor